

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ

**ВІДОКРЕМЛЕНИЙ СТРУКТУРНИЙ ПІДРОЗДІЛ
«ІРПІНСЬКИЙ ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
БІОРЕСУРСІВ І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ»**

**І Н С Т Р У К Ц І Я
ОП № 41
з охорони праці
для роботи з генераторами електроенергії**

**м. Ірпінь
2026**

**ВІДОКРЕМЛЕНИЙ СТРУКТУРНИЙ ПІДРОЗДІЛ
«ІРПІНСЬКИЙ ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
БІОРЕСУРСІВ І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ»**

ЗАТВЕРДЖЕНО:
Наказ директора Коледжу
від 25.02.2026 р. № 23

**І Н С Т Р У К Ц І Я
ОП № 41
з охорони праці
для роботи з генераторами електроенергії**

1. Загальні положення.

1.1 Дана інструкція є нормативним документом, розроблена на основі технічних даних і вимог безпеки при експлуатації бензинових та/або дизельних генераторів електроенергії (далі - генератор електроенергії) з урахуванням положень нормативно-правових актів з охорони праці і з нормативним актом, що містить обов'язкові для вивчення та виконання працівниками правил безпеки під час роботи та обслуговування даного обладнання. Особа, яка виконує роботу з генератором електроенергії надалі по тексту - працівник.

1.2. До самостійної роботи з обслуговування генераторів електроенергії допускається працівник:

- не молодше 18 років;
- який володіє достатніми теоретичними знаннями і професійними навичками;
- не має протипоказань до роботи за станом здоров'я;
- пройшов попередній і періодичний медичні огляди;
- пройшов навчання та перевірку знань з питань електробезпеки, охорони праці, цивільного захисту, пожежної безпеки та дій у надзвичайних ситуаціях;
- пройшов вступний та первинний (на робочому місці) інструктаж з питань охорони праці, цивільного захисту, пожежної безпеки та дій у надзвичайних ситуаціях та ознайомлений з даною інструкцією.

1.3. В процесі роботи працівник проходить:

- повторний інструктаж з питань охорони праці - 1 раз на 3 місяця;

- повторний інструктаж з питань цивільного захисту, пожежної безпеки та дій у надзвичайних ситуаціях - 1 раз в рік;
- навчання та перевірку знань з питань охорони праці - 1 раз на 1 рік;
- навчання та перевірку знань з питань цивільного захисту, пожежної безпеки та дій у надзвичайних ситуаціях - 1 раз на рік;
- навчання та перевірку знань з питань електробезпеки - 1 раз на 1 рік.

1.4. Працівник, який обслуговує генератор електроенергії, повинен знати будову та принцип роботи генератора, інструкцію з експлуатації заводу - виробника, дану інструкцію з охорони праці. На корпусі генератора електроенергії повинні бути всі передбачені документацією пояснювальні і попереджувальні надписи, позначення і знаки.

1.5. Основні небезпечні та шкідливі виробничі фактори, що можуть впливати на працівника, який обслуговує генератор електроенергії:

- отруєння вихлопами, що містять чадний газ;
- отруєння парами пального і інших експлуатаційних рідин;
- опіки при доторканні не захищених частин тіла до розпечених частин паливної та вихлопної систем;
- опіки і компресійні травми внаслідок вибуху пального;
- ураження електричним струмом;
- підвищений рівень шуму;
- тривалі статичні навантаження.

1.6. Працівник має право відмовитись від дорученої роботи, не пов'язаної з його прямими обов'язками, якщо створилась небезпечна для його життя ситуація, або для людей, які його оточують і навколишнього середовища.

1.7. Працівник зобов'язаний:

- дотримуватись Правил внутрішнього розпорядку Коледжу;
- дбати про особисту безпеку і здоров'я, а також про безпеку і здоров'я оточуючих людей в процесі виконання будь-яких робіт чи під час перебування на території Коледжу;
- знати і виконувати вимоги нормативних актів, інструкцій з питань охорони праці та цивільного захисту, пожежної безпеки та дій у надзвичайних ситуаціях, правил користування засобами колективного та індивідуального захисту;
- знати місця зберігання та вміти користуватись аптечкою, пожежним інвентарем, первинними засобами пожежогасіння, шляхами евакуації, а також знати номери телефонів для виклику екстрених аварійних служб ДСНС (101), поліції (102), швидкої допомоги (103);
- не виконувати вказівок, які суперечать правилам охорони праці, пожежної безпеки та цивільного захисту;
- не допускати за своє робоче місце сторонніх осіб;
- знати правила надання домедичної допомоги;
- проходити навчання, інструктажі та перевірку знань з питань охорони праці, пожежної безпеки та цивільного захисту;

- негайно повідомляти безпосереднього керівника про ситуації, що загрожують життю і здоров'ю людей, а також пошкодженню майна;
- застосовувати спецодяг та засоби індивідуального захисту, змінювати спецодяг у разі його забруднення;
- виконувати тільки ту роботу, за якою пройдено інструктаж з питань охорони праці, цивільного захисту, пожежної безпеки та дій у надзвичайних ситуаціях і до якої допущений;
- при виявленні будь-яких несправностей обладнання, повідомити про це керівництво і до усунення неполадок до роботи не приступати;
- забороняється приступати до роботи у стані алкогольного або наркотичного сп'яніння, а також в хворобливому або стомленому стані;
- співпрацювати з керівництвом Коледжу у справі створення безпечних і нешкідливих умов праці, повідомляти про порушення вимог охорони праці, питань пожежної безпеки та цивільного захисту;
- при травмуванні звернутись за медичною допомогою.
- негайно повідомляти безпосереднього керівника про будь-які ситуації, що загрожують життю та здоров'ю людей, про кожен нещасний випадок, що стався у Коледжі, про погіршення стану свого здоров'я, у тому числі про появу гострої професійної хвороби (отруєння).

1.8. Генератор електроенергії необхідно розміщувати ззовні будівлі. Для захисту від дощу і снігу необхідно передбачити відповідне накриття або в окремому технічному просторі приміщенні з працюючою вентиляцією і можливістю провітрювання.

1.9. Відстань від генератора електроенергії до суміжних об'єктів (будівель, стін з вікнами, автомобілів тощо) не менше 6 метрів. Допускається встановлювати генератор електроенергії біля суцільних негорючих стін (без вікон) на відстані не менше 1 м. Генератор електроенергії необхідно встановлювати на рівному надійному майданчику.

1.10. Працівники, які порушили вимоги даної інструкції, несуть відповідальність відповідно до вимог чинного законодавства України.

2. Вимоги безпеки перед початком роботи

2.1. Під час підключення генератора електроенергії до споживачів необхідно перевірити технічні характеристики, специфікацію та потужність даної моделі генератора електроенергії, знати його будову, принцип роботи, заходи безпеки. Підключення повинен здійснювати кваліфікований електрик.

2.2. Необхідно проводити візуальний огляд обладнання, періодично, згідно з рекомендаціями виробника, перевіряти рівень масла, пального, стан повітряного і паливного фільтрів.

2.3. Необхідно перевірити стан електропроводки, усунути перекручування дротів, контакту з гарячими поверхнями, наявність корозії на контактах.

2.4. При підключенні електричних приладів необхідно використовувати подовжувачі й кабелі високої якості, без пошкоджень і порізів. На вилках електроприладів повинен бути заземлюючий контакт.

2.5. Електричні елементи генератора електроенергії повинні бути заземлені, також необхідно уникати контакту силових контурів генератора з водою та іншими предметами.

2.6. Працівник, що обслуговує генератор електроенергії, повинен бути одягненим в сухий спеціальний одяг, який застібнутий на всі гудзики, мати гумові рукавички, взуття на гумовій підошві, засоби захисту органів зору та слуху.

2.7. Запускаючи генератор електроенергії ручним стартером, забороняється намотувати шнур на руку, всі дії необхідно виконувати спокійно і розважливо.

2.8. Якщо при дотику до металевих частин обладнання відчувається напруга або пошкоджений заземлюючий провід, слід вимкнути генератор електроенергії і усунути несправність.

2.9. Про всі виявлені несправності обладнання, пристроїв, пристосувань, інструментів, засобів захисту, виникнення небезпечних та шкідливих виробничих факторів, що загрожують життю і здоров'ю працівників, доповісти керівнику робіт і до роботи не приступати до повного їх усунення.

3. Вимоги безпеки під час виконання роботи

3.1. Експлуатацію генератора електроенергії необхідно здійснювати відповідно до технічної документації та рекомендацій виробника.

3.2. Під час роботи генератора електроенергії контролювати його технічний стан. У разі виявлення підтікань палива, мастила або сторонніх звуків, що свідчать про його несправність негайно вимкніть електрогенератор та знеструмить його.

3.3. Уникати контакту силових контурів генератора електроенергії з водою й іншими предметами. Генератор електроенергії не бажано вмикати в умовах підвищеної вологості, під час дощу або снігу. Дотик до мокрого генератора електроенергії або пристроїв, підключених до нього, може призвести до ураження електричним струмом.

3.4. Уникати контакту з елементами генератора електроенергії, що обертаються.

3.5. Несанкціоновані роботи в розподільній коробці заборонені.

3.6. Біля місця експлуатації генератора електроенергії має бути поряд у легкодоступному місці вуглекислотні та порошкові вогнегасники.

3.7. Не захащувати підходи до генератора електроенергії.

3.8. Забороняється під час використання генератора електроенергії:

- вносити зміни в конструкцію генератора;
- розміщувати у замкнутому приміщенні без вентиляції, а також у вибухонебезпечному середовищі, в підвалах та в приміщеннях з можливим перебуванням людей;

- змішувати різні види мастила та палива;
- підключати споживачів без повного прогріву двигуна;
- використовувати допоміжні предмети для полегшення пуску двигуна ручним стартером;
- приєднувати обладнання, потужність активного навантаження якого перевищує номінальну потужність генератора електроенергії;
- приєднувати обладнання, потужність реактивного навантаження якого перевищує половину номінальної потужності генератора електроенергії;
- експлуатувати генератор електроенергії без повітряного фільтра (чи з відкритою його кришкою) або без глушника;
- відкривати кришку баку для пального при працюючому двигуні;
- торкатися до гарячих деталей системи відводу відпрацьованих газів і глушителя, які розжарюються до дуже високої температури і навіть після відключення залишаються небезпечно гарячими досить тривалий час (вони зазвичай відзначаються попереджувальними написами або етикетками);
- накривати працюючий або розігрітий генератор електроенергії будь-якими предметами чи матеріалами, що можуть перешкоджати відводу тепла;
- зберігати запаси пального і інших пожежонебезпечних речовин на відстані ближче 1м від працюючого генератора електроенергії;
- заправляти або обслуговувати (ремонтувати) генератор електроенергії при працюючому або не повністю охолодженому двигуні;
- курити і користуватися відкритим вогнем підчас заправки двигуна;
- експлуатувати генератор електроенергії, якщо вимикач не переходить в положення «Включено» і «Відключено» належним чином;
- залишати працюючий генератор електроенергії без нагляду в зоні досяжності дітей, тварин, сторонніх осіб.

3.9. Пальне та мастило для генератора електроенергії необхідно зберігати окремо, на відстані не менше 10м до суміжних об'єктів (будівель, автомобілів) у спеціальних каністрах.

Найбезпечніше їх зберігати у провітрюваній, окремо розташованій зоні з навісом та обмеженим доступом сторонніх і дітей. Не допускати проливу палива, щільно закривайте каністри. У випадку проливу палива, посипати це місце піском, який потім зібрати у металевий ящик чи відро.

3.10. Не допускати довготривалий контакт палива і інших експлуатаційних рідин генератора електроенергії зі шкірою. При попаданні рідини на шкіру необхідно промити це місце водою з милом, при попаданні пального чи мастила на одягу - варто її ретельно випрати.

3.11. При тривалому перебуванні біля працюючого генератора електроенергії потрібно користуватися захисними навушниками.

4. Вимоги безпеки після закінчення роботи

4.1. Вимкнути генератор електроенергії, дати йому охолонути до безпечної температури, від'єднати від мережі.

4.2. Оглянути місця можливого підтікання палива і інших експлуатаційних рідин, за необхідності - протерти ці деталі.

4.3. Оглянути доступні ділянки приєднуваної мережі, оцінити цілісність ізоляції.

4.4. Перемістити у визначене для зберігання місце генератор електроенергії і приєднувальні кабелі.

4.5. Привести в порядок робоче місце, прибрати інструменти і пристосування.

4.6. Зняти спецодяг та інші засоби індивідуального захисту, помістити їх у визначене місце.

4.7. Вимити руки і обличчя водою з милом.

4.8. Повідомити безпосереднє керівництво про виявлені під час роботи неполадки і несправності обладнання та про інші фактори, що впливають на безпеку праці.

5. Вимоги безпеки в аварійній ситуації

5.1. У разі виникнення аварії або ситуації, що може привести до аварії, нещасного випадку, негайно відключити та від'єднати генератор електроенергії від електромережі, повідомити про подію керівнику робіт.

5.2. Не допускати в небезпечну зону сторонніх осіб.

5.3. Якщо стався нещасний випадок, зберегти обстановку в робочій зоні та устаткування у такому стані, в якому вони були на момент події (якщо це не загрожує життю і здоров'ю інших працівників і не призведе до більш тяжких наслідків). Проінформувати про подію керівника робіт (іншу відповідальну особу Коледжу) та в подальшому керуватися його вказівками. Вжити заходів, щоб запобігти подібним випадкам у подальшому.

5.4. За потреби надати потерпілому домедичну допомогу. При необхідності, не припиняючи надання домедичної допомоги, викликати за телефоном 103 швидку медичну допомогу.

5.4.1. Послідовність надання домедичної допомоги:

- усунути вплив на організм небезпечних та шкідливих факторів, які погрожують здоров'ю та життю потерпілого (звільнити від впливу електричного струму, винести з небезпечної зони, погасити одяг що горить тощо);

- прийняти заходи для транспортування потерпілого в найближчий медичний заклад;

- визначити характер та тяжкість травми, найбільшу загрозу для життя постраждалого та послідовність заходів щодо його врятування;

- виконати необхідні заходи щодо врятування постраждалого (відновити прохідність дихальних шляхів, провести штучне дихання, зовнішній масаж

серця, зупинити кровотечу, іммобілізувати місце перелому, покласти пов'язку тощо);

- підтримувати основні життєві функції потерпілого до прибуття медичного працівника.

5.5. У разі загорання генератор електроенергії необхідно:

- негайно повідомити про це ДСНС за телефоном 101. При цьому необхідно назвати місцезнаходження об'єкта, вказати місце виникнення пожежі, обстановку на пожежі, наявність людей, а також повідомити своє прізвище;

- знеструмити електрогенератор;

- вжити (за можливості) заходів щодо гасіння (локалізації) пожежі первинними засобами пожежогасіння.

- у разі необхідності викликати інші аварійно-рятувальні служби;

- організувати зустріч підрозділів ДСНС, надати їм допомогу у виборі найкоротшого шляху для під'їзду до осередку пожежі.

5.6. Виконувати вказівки керівника робіт для ліквідування небезпеки.

5.7. Про всі випадки аварійних ситуацій, травмування, захворювань, порушень роботи електричних пристроїв, які можуть призвести до небезпечних ситуацій, працівник зобов'язаний негайно повідомляти керівнику робіт або адміністрацію Коледжу. В усіх випадках необхідно виконувати вказівки керівника робіт по ліквідації наслідків аварії.